

Maklecov nazivata to pravno panogo kot *meddržavno kazensko pravo*.³⁸

Kakor smo videli iz naših gornjih izvajanj, je meddržavno kazensko pravo interno pravo poedinih držav, ki pa sega zaradi inozemskega značaja vsaj enega izmed elementov kaznivega dejanja tudi na inozemsko področje. Ker je vir tega prava zakonodaja poedinih držav, zaradi tega izraz „meddržaven“ ne pomenja lastnosti tega prava, marveč nam le na kratko označuje predmet, s katerim se to pravo bavi.³⁹

Nepravdno zavarovanje.

Dr. Anton Štuhec.

Če pride pri razpletu pravnih odnošajev strank do zastoja, lahko to že pri normalnih življenjskih razmerah občutno prizadene njihove koristi, zlasti kolikor gre za ekspeditivnost ugotovitve zahtevka pa tudi glede njegovega uresničenja. Na splošno tako poslabšanje položaja ni predmet zakonodavčevega pravnopolitičnega zanimanja in neposrednih zakonodajnih ukrepov, nego se načelno prepušča strankam samim, da se obranijo kvarnih posledic. Vendar odreja v izjemnih primerih pravni red sam posebne ukrepe, ki se jih stranke lahko poslužujejo za varstvo ogroženih koristi, včasih pa se varovanje teh nalaga celo kot službena dolžnost sodišču. Že državljansko pravo vsebuje nekatere primere, kdaj, komu in čemu je treba dati varnost. Kadar zakon določa konkretno pravico do zavarovanja zasebnega zahtevka, imamo opraviti z materialnopravnim zavarovanjem. Pravni odsev tega zavarovanja sega včasih tudi v pravdni postopek (cpp.) če pravdni sodnik na osnovi materialnopravne norme pokrene zaradi vložene tožbe začasne ukrepe varstvene prirode (§ 550, 553 cpp.). Izvršba mate-

³⁸ Vidi Tolmač k kazenskemu zakoniku, 1929, ad § 3., in Dolenc-Maklecov, Sistem celokupnega kazenskega prava Kraljevine Jugoslavije, 1939., str. 41.

³⁹ Zaradi tega lahko govorimo tudi n. pr. o francoskem, italijanskem, nemškem meddržavnem kazenskem pravu itd. V resnici nahajamo tudi v kazenskopravni literaturi pod takimi naslovi več del in razprav, tako n. pr.: Kleinfeller G., Internationales Strafrecht nach dem neuen italienischen und dem künftigen deutschen Strafgesetzbuch, v Zeitschrift für intern. Recht, 1930. — Dornig et Hajnal, Le droit pénal international hongrois v Revue de droit inter. et de législation comp., 1931. — Mikliszanski, Le droit pénal international d'après la législation polonaise, Paris, 1935.

rialnopravnih zahtevkov je izvršba zaradi poplačila. Drugo skupino zavarovalnih zahtevkov nahajamo v pravnih predpisih. Meja med zavarovalnim zahtevkom pravdne narave in materialnopravnimi zahtevki je pogosto gibljiva in težko spoznavna. V bistvu se oba tipa razlikujeta v tem, da se konkretno urejeni materialnopravni zahtevki praviloma uveljavljajo v cpp. in da so naperjeni proti zavezancu zavarovalnega zahtevka, procesno zavarovanje pa ima v glavnem nalogo pospeševati postopek. Procesno zavarovanje se vedno obrača nasproti državi kot nositeljici pravnega reda. Oba zahtevka se tako izpopolnjujeta ter v končnem cilju strinjata. V kategorijo procesnega zavarovanja navadno štejemo primarne, ex professo urejene oblike take zaščite: začasne odredbe po ip., ker je njih namen začasno zavarovati s pravnim učinkom obligacijske zaveze izvestni položaj, in pa izvršba v zavarovanje, ki naj kot predčasna izvršba zavaruje prisilno poplačilo. S svojevrstnim značajem in širokogrudnimi socialnopolitičnimi cilji nepravdnega postopka (np.) je v zvezi, da je zakonodavec tudi v tej pravni panogi na več mestih največ že pred izdajo končne odločbe mislil na zavarovanje koristi izvestnih strank. Sistematsko ta misel zakonodajno ni izvedena ali razpletena, naletimo le na posamezne včasih bežne predpise deloma v občem, deloma v posebnem delu np. Kakšna je pravna narava teh predpisov, kako jih je tolmačiti in kam naj jih uvrstimo?

I. V nekih primerih uspeh varnosti ni toliko svrha samemu sebi kot posledica odrejenega procesnega dejanja. Nekatera procesna dejanja naj varujejo ugotovljeno stanje pred škodljivimi spremembami. Ne ustvarjajo se novi pravni odnošaji zahtevka, samo posredno se doseže efekt gotove varnosti. Opraviti imamo po večini s procesnimi dejanji službene narave. Če naj nepravdni sodnik (nps.) „zavaruje“ koristi strank, se s tem le ugotavlja že obstoječa moralna in pravna dolžnost sodišča, varovati stranke pred škodo. Če se pri zapečatenju zapuščine pridrži za „zavarovanje“ zahtevkov nesvojepravnih oseb njen del ali se nalaga zapisovalcu smrtovnice odredba, da se „zavaruje“ službena imovina, ima to namen varovati in ohraniti dejansko imovinsko stanje s hrambo. Pravni pripomoček zaprisege oporočnih prič, kot koncentracijsko procesno dejanje s pravnim učinkom veljave tako potrjene uštné oporoke za vse udeležence zapuščinskega postopka, štiti in varuje dokazno stanje in dokazna sredstva pred poslabšanjem v pravdi, je torej v bistvu zavarovanje do-

kaza. Kolikor je dedna pravica sporna, se da zapuščinska imovina na predlog pod upravo, „da se zavaruje“. Pri tem je uprava kot taka sredstvo zavarovalne zaščite, mogoče s problematičnim uspehom. Pri takih in podobnih primerih imamo opraviti s procesualnimi varstvenimi ukrepi, ki ne jačajo pravnega položaja, nego imajo namen, ohranjati dejansko imovinsko stanje, četudi včasih v spremenjeni obliki: procesna zavarovanja v širokem smislu.

II. Že drugačen je položaj pri zavarovanju tuzemskih zapuščinskih interesov v mednarodnem prometu. Če zapuščinki sodnik (zs) za zavarovanje tuzemskih a) dedičev in volilobjemnikov (vj) b) upnikov pridrži na predlog primeren del zapuščinske imovine, da se k a) po pravnomočni ugotovitvi zahtevka po inozemski oblasti tukaj „porabi za plačilo“, k b) pa zadrži, dokler se terjatev ne plača ali zavaruje, je v obeh primerih imovina posredno zasežena v korist domačih interesentov v posledici dejstva, da nimajo pravne možnosti v oficialnem postopku zahtevati plačila. To se ne zgodi tako, da bi z pridržanjem pridobili zastavno pravico na pridržani imovini. Pridržanje je dolžnost zapušč. sodnika (zps), ne pa upnikova pravica. Pridržanje učinkuje podobno kakor pristni pravdni zadržek, dočim je ugotovitev zahtevka pridržana pravdni poti. Pridržanje pa se lahko „odvrne s plačilom ali dogovorom“, k b) tudi „z zavarovanjem“. Tako zavarovanje ima namen, omogočiti upravičencu pozitivni uspeh izvršbe. Zapuščinsko oblastvo ne upliva, da in kako se naj da zavarovanje, razen kolikor ima glede službeno zaščiteneh oseb ponudeno zavarovanje presoјati glede zakonitosti zavarovanja, ako ni pristojno varstveno ali skrbstveno oblastvo že dalo svoje odobritve. Ker se naj zavaruje plačilo in je za pravno bistvo tega zavarovanja merodajen dogovor, imamo opraviti s pravno-poslovnim zavarovanjem. Upravičenčev pravni položaj se izboljšuje v primeru fakultativnega zavarovanja, drugače pa se varuje izterljivost terjatev domačih interesentov s procesualno zaplembo kot eno izmed bitnih oblik procesnega zavarovanja.

III. Nadaljnjo skupino zavarovalnih predpisov nam je motriti s stališča, ali smo v novi zakonodaji dobili samostojen tip začasnih odredb nps, ko se mu nalaga, da mora v primeru prejudicialnega postopka po potrebi poskrbeti, da se da varnost ali da ostane do konca pravde stanje nespremenjeno, in nadalje, ko se mu podeljuje pravica, da sme, kadar nastopi zaradi vložitve rekurza neizvršljivost

končne odločbe, odrediti, česar je zaradi zavarovanja treba, ako je podana nevarnost vsaj znatnih izvršilnih težkoč.

Ze za veljavnosti zapuščinskega patenta je nps imel oblast, potrebno ukreniti za varnost udeležencev, če je odložil končno odločbo do končanja pravde, toda le kolikor so to zahtevali posebni predpisi, v primeru vložitve rekurza pa samo pri nujni nevarnosti. Kot zavarovalna sredstva so mu bila na razpolago izvršba v zavarovanje inčasne odredbe i. r. Pripisovala se je čl. XXVII u. i. r. tendenca, normirati taka zavarovalna sredstva tudi za posamezne zavarovalne odredbe, kolikor bi jih posamezni predpisi ne urejevali. Ta sredstva zavarovanja pa so razlikovala od prisilnih sredstev zoper nepokorne osebe pri izvršitvi odločbe nps (ukor, denarna globa, zapor, postavitve skrbnikov). Pri tem stanju je šel razvoj polagoma v tej smeri, da je nps že med nepravdnim postopkom mogel dovoljevatičasne odredbe v zavarovanje procesnih smotrov in za vzdrževanje začasnega stanja. Deloma so se celo nagibali k temu, da za izvršitev odločb nps sploh niso merodajna sredstva i. r., ampak da je stvar nps, da uporabi konkretni svrhi najbolj primerno sredstvo (n. pr. odl. 9324). Vedno bolj sta stali judikatura in slovstvo pod uplivom razvoja socialne misli in z rastočim poudarkom preventivnih zaščitnih ciljev je prihajal do večjega poudarka uradni značaj postopka. Na to osnovo nam je navezati presojo nadaljnje pravne kontinuitete.

Strankam tudi sedaj ni zabranjeno, da pod pogoji ip, varujejo svoje zadevne koristi. Kolikor paralelna skrb np, po stvarni veljavi alterira te možnosti (§ 7 št. 2, 322, 326 ip.), je poudariti, da ni bil namen np. spreminjati kaj na predpisih ip., ki takrat še ni stopil v veljavo (čl. 38 unp., čl. 2 uip.). Splošna možnost, da stranke izposlujejo varstvo svojih koristi s sredstvi izvršilnega zavarovanja, ne vpliva v ničemer na možnost nepravdnega zavarovanja. Vendar mora potreba po zaščiti še obstajati, ker je drugače predlog ali službeno poslovanje po splošnih načelih, veljavnih za procesne predpostavke, odklanjati.

Pogosto spregledano osnovno načelo, da nps postopa samo, kadar in kolikor mu to zakon odreja, obvladuje tudi seveda obe navedeni sporni mesti. Toda kako je temu ustrezno? Glede ciljev zadevnega zavarovanja nam je namreč zabeležiti nasproti prejšnjemu stanju precejšnjo spremembo.

Naravno je, da bi javni interes glede na široke cilje npp moral biti prvenstveni predmet pravnopolitičnega

zakonodavčevega zanimanja, bodisi vsaj da se odvrnejo nepopravljiva škoda, nasilja ali prepreči nujna nevarnost protipravne poškodbe. Toda mi že pogrešamo splošne določbe, da ima nps. za dobo prehodnega stanja z ozirom na javne koristi skrbeti za uspeh izvršbe. Tukaj se pač spominjamo, da je po zap. pat. nps, če je izrekel svojo nepristojnost, pa ni odstopil stvari pristojnemu oblastvu, imel do pravnomočnosti svojega izreka odrediti vse potrebno za zavarovanje javnih koristi, koristi strank ali postopka (§ 44 j. n.). Toda take posamezne ali podobne splošne določbe naša reforma ni prevzela. Tembolj mora začuditi, da zakon v primeru prejudicialnega postopka štiti tudi samopravne osebe. Ni namreč tako, da bi teh predpisov na te osebe ne bilo uporabljati, nego uzakonjena dolžnost ni omejena, samo pogoje, ali je zavarovanje potrebno, presoja nps po svobodni oceni. Med svojepravnimi in nesvojepravnimi osebami glede zavarovanja pri prejudicialnem postopku zakon ne dela nobene razlike. Dajatev varščine in spremenjenost stanja verjetno kaže, da se misli na zaščito zasebne koristi in to zgolj tedaj, ako smatra nps to za potrebno. Taka najbolj sproščena oblika bi prej ustrezala za zaščito javnih koristi, ki pa niso bile ali vsaj jasno ne upoštevane. Da bi pritegnili subsidiarno edini primer pravdne zaščite javnih koristi (§ 552 cpp.), ni mogoče, ker je fakultativne narave in trči na izrečno korektivno vezavo na sredstva ip. ter fakultativno varščino, ki kot pravdna ustanova služi, da bi se dosegla prisilna zadostitev, in končno, ker vobče predpisov okrajnosodnega postopka ne gre prenašati na področje npp. tem manj, ker ni domnevati, da bi tukaj zakon hotel svojepravne osebe bolj zaščititi kakor nesvojepravne v pp. Javni interes očitno ni bil predmet zaščite pri prejudicialnem postopku.

Glede zasebnega interesa, ki se jasno in izključno poudarja v rekurznem postopku, nam je postaviti na čelo vodilno misel, da na splošno ni namen začasnih odredb izsiliti ugoden izvršilni uspeh ali preprečiti nadaljnje pogodbene kršitve. Brez prejudica za izvršbo se naj prepreči le obrezuspešenje uresničenja zahtevka in zaščiti ogrožena stranka pred spremembami dejanskega položaja. Ta miselnost iz spornih predpisov sicer odseva. Presoja, ali so v rekurznem postopku zaradi izvršilnih težkoč varnostni ukrepi potrebni, pa se objektivno in dejansko krije z izkazom verjetnosti izvršilnih težkoč po § 522 ip., saj je potreba takrat podana, če obstoji nevarnost preprečitve ali otežkočenja izvršbe. Samopravni predlagatelj ne daje samo

pobude za zavarovalne ukrepe, nego ima tudi dolžnost, potrebo in nevarnost istih utemeljiti (§ 176, cpp.), saj bodo okolnosti, iz katerih se lahko sklepa na nevarnost, normalno prej stranki znane ali dostopne kakor nps. Razlika nasproti izvršbi v zavarovanje je v bistvu v subjektivni strogosti presoje nevarnosti, ki bo za ip. strožja: izkaz nevarnosti se po § 322 ip. ne da opraviiti z zaslišanjem strank (§ 68 ip., 370 cpp.), pač pa se lahko naslanja subjektivna presoja nps na brezoblično zaslišanje strank glede nevarnosti (§ 21 od. 5 np.).

Dočim pravnemu sodniku za primer prekinitve postopanja zaradi prejudicialnega postopka ni naloženo varovati interese strank, je za npp. zakonodavec, potem ko je prilagodil ureditev prejudicialnih vprašanj svojevrstni svrhi npp., izločil posebni predpis (§ 2 od. 2 št. 7 np.) baš glede na „zavarovalne“ odredbe in ga uvrstil v okvir splošnih službenih dolžnosti nps. Toda pri tem je ostalo. Tudi v uip ni bila prevzeta določba čl. XXVII ir in zavarovalne odredbe niso nikjer bile predpisane. Zakon je pač prilagodil nepravdno izvršbo širšim potrebam npp., vendar je mišljenje, da so zavarovalna sredstva ista kot sredstva nepravdne izvršbe (§ 19), načelno zgrešeno. Pri izvršbi gre za izvršbo navadno že pravnomočnih sklepov, dočim pri izbiri sredstev zavarovanja ne gre za nikako nepokorščino nasproti sodnim nalogom. Šele sklep, s katerim se odreja zavarovanje, je izvršljiv z nepravdno izvršbo. Če bi nps sam izdajalčasne odredbe s sredstvi ip. in jih izvrševal kot izvršilni sodnik, bi s tem bili prizadeti v obsegu svoje veljave predpisi § 7 od. 2, § 322 in 326 ip. Ko pa nps niso na razpolago dana sredstva zavarovanja, niti konkretno ali preudarna, poraba sredstev izvršilne prirode nasprotuje navedenemu osnovnemu načelu np.

Če naj spoznamo v spornih predpisih elemente začasne službene odredbe nps, moramo še razmotrivati, ali gre močče za samostojno, vseh formalnosti oproščeno odredbo nps, ali pa imamo opravka s predpisom subsidiarne bodisi nespremenjene ali prilagojene uporabe predpisov ip. glede začasnih odredb. Takoj moramo poudariti, da pogrešamo splošnih določb glede medsebojnega razmerja civilnih procesnih zakonov. Če jih neko slovstvo v pretiravani pomembnosti procesnih predpisov smatra kot enoto, spregledajoč pri tem formalno samostojnost posameznih zakonov, potem se taka optimistična perspektiva tudi za primer, da procesno pravo postavljamo v okviru pravnega reda v še tako ugodno luč, da le težko zagovarjati. Ne iz enotnega

namena nego iz duhovne konstrukcije bi se tak zaključek (ki pa ga že zakonadajna tehnika ne dopušča), mogel sploh postavljati. Duhovna konstrukcija posameznih delov pravnega reda pa je z ozirom na pestro miselnost različnega časa njihovega nastanka zelo različna. Poleg tega govori proti temu pozitivno zakonito stanje. Glede subsidiarne vzajemne porabe procesnih zakonov vidimo, da je subsidiarna poraba c.p.p. predvidena za ip. (§ 68), stp. (§ 183), np. (§ 21); predpisov stp. za por. p. (§ 71); predpisov np. za zz. (§ 85). Iz tega nam je sklepati na načelo, da je dopustno uporabljati zakonske predpise samostojnih procesnih zakonov subsidiarno medsebojno le tam, kjer za to obstoji zakonita norma. Za subsidiarno porabo predpisov ip. za n.p.p. ni zakonite norme. Že načelno torej predpisov ip. ne moremo subsidiarno uporabljati v np., razen kjer zakon sam nps za to pooblašča (na pr. § 19). Če pa ni zakonite osnove, da nps ustrezno porablja predpise ip., bo tudi vobče smiselna ali analogna uporaba nedopustna, ne glede da so zadevni predpisi ip. prisilne narave, ki ne dopuščajo široke razlage.

Po formulaciji službene dolžnosti nps, da se naj p o b r i g a, da se d a varnost odnoso da naj o d r e d i, česar je zaradi zavarovanja treba, tudi jezikovno tolmačenje ne uverja, da ima izdati začasno odredbo nps iz lastne pobude. Taka procesna aktiviteta nps bi razširila njegovo področje v tem smislu, da mu je dana oblast, samostojno službene vmešavati se v materialnopravne odnose strank nasproti tretjim osebam. Za nesvojepravne osebe bi se ze skrajno silo na osnovi načela smotrnosti p r e s k u š n j e varuhovih odredb dalo misliti na možnost, da varstvena oblast samostojno daje obvezna navodila glede poslov, za katerih veljavnost ni treba privoljenja varstvenega sodišča. Toda labilnost take konstrukcije, ki se sicer resno zagovarja, se pokaže takoj pri nesoglasju zakonitega zastopnika in nps. Zastopstvo je zakonita pravica, ki je navodila varstvenega sodišča ne spravijo ob svojo moč. Samo pravnomočna odstavitev zakonitega zastopnika lahko paralizira njegovo protivljenje takim navodilom. Če bi nps bil izdajatelj in izvrševatelj lastnih začasnih odredb, bi s tem prevzel del materialnopravnega področja zakonitega zastopnika nase in bi se meja samostojnega področja varuha ter varstvene oblasti na nevaren način zabrisala, nps pa naprtla praktično nezmogljiva odgovornost. Do tega učinka ni moglo priti, ker ni bil namen n.p.p., posegati v materialnopravne predpise (čl. 2, 8 unp.).

Končno že celo ni mogoče ustrezno uporabljati v cpp. urejenih primerov procesnega zavarovanja. Ti posamič določajo različno svrho, največ škodo in stroške, ki pa imajo v npp. le podrejeno vlogo. Tudi skupni znaki, način zavarovanja, enostranost istega, predlagalni značaj itd. logično ovirajo raztegnitev na procesne akte službene narave v npp.

Vsi ti pomisleki branijo, da je prišlo do uresničenja ponekod pretendirane prerogative nps. Zato moramo skržiti pravni pomen zgornjih predpisov na opredelitev mirovnih funkcij nps, da naj namreč s pravnim poukom in s svojo pomočjo gre strankam na roko, da po njegovi pobudi s a m e s primernimi koraki skušajo uresničiti zaščitno misel (lex imperfecta).

IV. Izjeme načela, da vj nima pravice na zavarovanje, slone na zapustnikovi volji ali zakonski normi.

Zapustnikova volja odloča avtonomno glede dejstva kakor obsega in vrste ter oblike zavarovanja. To merodajnost ima v mislih zakon sicer le v zvezi z izpolnitvijo oporoke pri vezani imovini (§ 120), ne omenja se pa zadevno ničesar v primerih zavarovanja volil. Toda zapustnikova volja velja splošno kot vrhovno vodilno merilo pri razpletu zapustnikovih pravnih odnošajev, kolikor ta volja ne posega v norme prisilne narave. Zaradi tega in ker se obravnavajo tukaj zavarovanja volil v zvezi s poročilom o izpolnitvi poslednje volje, se nahaja pravkar navedeno tolmačenje v skladu z voljo zakona in celotnim materialnopravnim položajem vj. Zapustnik torej tudi pri nesamopravnih osebah lahko prepove zavarovanje. To mu le takrat ne bo dovoljeno, če trči njegova volja ob močnejšo zakonsko normo, na pr. pri nujnem deležu. Ali ustanavlja oporoka naslov za zastavno pravico, je quaestio facti, če da, je s tem normalno določena oblika ter vrsta in obseg zavarovanja. Posebej se razume, pa vendar v zakonu izrečno poudarja, da zasebnopravni značaj vj terjatve involvira nedopustnost zavarovanja, če se je vj temu pravnoveljavno odrekel. V mislih imamo procesualne izjave pred zapuščinskim sodiščem, razen kolikor bi odrečenje ne bilo dognano s pravnomočno sodbo. Merodajna je izjava volje, ne volja sama, če jo je oddala oseba, ki je sposobna biti stranka, ima predlagalno sposobnost ter ie izjava jasna in določna in brez vsake omejitve.

Zavarovanje se daje vj v § 688 odz., predpisano je za favorizirana volila in obvezno po predlogu za tiste vrste volil, ki niso takoj plačljiva (§ 123 od. 2 np). Favorizirana

volila morajo biti pred prisojilom „plačana ali zavarovana“, za nesvojepravne osebe „položena ali predpisno zavarovana“, za nesvojepravne osebe „položena ali predpisno zavarovana“, še nedospela volila „predpisno zavarovana“. Te določbe je tolmačiti po celotni vsebinski skupnosti in v zvezi z materialnopravnim položajem vj.

Opustitev zavarovanja je procesni zadržek prisojila, na katerega odpravi mora zps sodelovati. Ker ima dedič predložiti poročilo o izpolnitvi zapustnikove volje ter zakon prepoveduje prisojilo, dokler zavarovanje ni izvršeno, izgleda pri površnem pregledu, kakor da bi šlo, če gre prisojilo preko zavarovanja, samo za kršitev službene dolžnosti in sodniško odškodninsko odgovornost. Toda s tem bi svrha zakona ne bila dosežena. Ne gre samo za zadržek, na katerega odpravo naj zps sili s sredstvi nepravdne izvršbe, ampak za pogoj prisojila (§ 117 sl.) Ustanovljena je zasebnopravna pravica do zavarovanja in s tem materialni pravni položaj vj izdatno izboljššan. Izrečno se sicer kot „zahtevek“ zavarovalna pravica označuje le pri nedospelih volilih, toda druga smiselna razlaga tudi za zaostale skupine ni dopustna (arg. „tudi“ § 123 od. 2 np.). Ustanovljena pa je tudi procesualna dolžnost, katere kršitev razveljavlja pravdno dejanje prisojil absolutno ne glede na stanje stvari ali zrelost istega: opustitev zavarovanja ustrezno zakoniti svrhi uniči prisojilo kot nično (§ 571 št. 4 cpp., § 21 od. 1 np.).

Kakor plačilna je tudi zavarovalna dolžnost volila po svojem pravnem bistvu zapuščinsko breme, zapuščinska zaveza, ali njena procesualna usoda je nekaj drugačna.

Pred prisojilom se obrača zahtevek slično kakor ločiteni proti zapuščini kot posebni imovini. Drugam tudi naperjen ne more biti, ker dedna prijava kot procesualni predlog na prisojilo še ne daje nobenih razpolagalnih pravic do zapuščine in celo nepogojno priglašeni dedič pred prisojilom ne postane osebni dolžnik. Zavarovalni zahtevek je praviloma tudi tedaj naperjen proti celotni zapuščini, če ima posamezni dedič ali vj po odredbi oporoke volilo odšteti (§ 649 odz.), razen če bi bilo jasno odrejeno, da se zavarovanje nalaga samo določni osebi, v katerem primeru bi bili ostali dediči ali vj oproščeni zavarovanja, seveda kolikor bi ne šlo za nujne dediče. Za zavarovanje jamčijo tedaj samo sredstva zapuščine in niti delitev niti naprava inventarja zavarovalne pravice ne alterira kot take. *Lege non distigunte* pri tekmovanju zavarovalnih zahtevkov

odločuje prehitenje. Volilo prevžitka po analogiji § 691 odz. nima pri zavarovanju nikake prednosti.

Ker se zapuščinska imovina po stvarni funkciji prisojila nevidno pomeša z dedičevo zasebno imovino, je neizogibna posledica tega, da preide zavarovalni fond v obliko osebnega jamstva dedičev, ki stopi na njegovo mesto po splošnih načelih jamstva dedičev, katerim je zapuščina prisojena na zunaj (ostanek miselnosti stare *missio in possessionem legatorum servandorum causa*). Zapuščina kot posebna imovina — razen primera ločitve — izgine v dedičevi razpolagalni pravici. S tem smo trčili na vprašanje, ali in kako plačilna dolžnost doslej ali odslej vpliva na zavarovalne zahteveke. Kaj rado se namreč usoda zavarovalnega zahtevka naslanja na terjatev samo in usmerja po plačilnih pogojih volila. Jasno je, da se pred prisojilom zavarovanje daje neglede na osebno dedičevo jamstvo, saj se dediči končno ugotovijo šele v prisojilu. Nastane pa zavarovalna pravica s pripadom volila, le da bo največ težko takoj izvedljiva, čim se naj zavarovanje dovoli iz sredstev zapuščine, ki morajo torej zps biti znana. Če zapuščinska imovina ni pri sodišču položena, bo stanje zapuščine zps normalno in zanesljivo izvedel šele iz napovedi zapuščinske imovine namesto prisege ali iz inventarja. Tedaj kaj naj pomeni inventar, če se zavarovanje izvrši, preden se sestavi na pr. z vinkulacijo opcijske pravice? Noter do prisojila je inventar spremenljiv in pojasnjuje vrednost zapuščine ob času smrti podobno kakor napoved imovine namesto prisege, dedičevo jamstvo po inventarnem pravu pa se prvenstveno ravna po vrednosti ob času prisojila. Katera vrednost je torej za zavarovanje merodajna? Nimamo predpisov, katera vrednost je odločilna za zavarovalni zahtevk. Zavarovalna pravica preneha, če nastopi dospelost, kar je nevšečno, ker se zavarovanje daje za varnost plačila, ne za morebiti nadaljnje možnosti iztožitve in ker dospelost nastopi lahko že pred prisojilom, ko še mogoče dediči niti znani niso, tako da bi zavarovalni upravičenec izgubil pravico do zavarovanja, s katerim je mogoče čakal z ozirom na možnost nepogojne priglasitve in s tem boljšega jamstva. Vendar nastop dospelosti ne učinkuje uničevalno na že doseženo zavarovanje, ki traja do plačila odnosno do ukinitve. Po tej ugotovitvi virov in življenjskega razdobja zavarovanja, cepljenega s prisojilom v dva dela, menimo, da vrednost zapuščinske imovine za zavarovalni zahtevk nima večjega pomena, kakor da je vezan edino na vir in stvarno

mejo zavarovanja. Če se trdi, da je prvenstveno nasproti vj merodajna višina čiste zapuščine v času prisojila (§ 692 odz.), je to glede plačila resnično, toda le z omejitvijo, da se tukaj predstavlja v zapuščinskem postopku sporazumno doseženi odtegljaj, dočim se sicer tak odtegljaj ugotavlja lahko le s pravdo, katero pot je ubrati tudi glede vrednosti zapuščine, kadar se zahteva plačilo volila, če formalno stanje zapuščinske razprave ne krije volila. Kako je pri zavarovanju? Če bi inventarno pravo pred ali ob času prisojila dokončno bilo odločilno pri dovolitvi zavarovanja, bi vj še nedospelega volila, ki bi mu to stanje odrekalo pravico do zavarovanja, zavarovalno pravico že dokončno izgubil, najsi bi v primeru sprememb ali porastka inventarne vrednosti ob času poznejšega uveljavljanja zavarovalnega zahtevka bila upravičena ali bi celo zmagal pri uveljavljanju plačilne dolžnosti, dočim mu zavarovalna pravica vendar gre tik do dospelosti. Zakon ima pač pred očmi normalni primer, da je zapuščina aktivna in da za zavarovanje zadostuje, ne dela ga pa odvisnega od aktivnosti zapuščine. Tega dokaza bi predlagatelj ne mogel doprinesti, ker mu dolgovi zapuščine ne morejo biti znani, pri naložitvi dokaza zapuščini pa bi odločevalo konkretno stanje ob času stavljenega predloga, dočim se zavarovalni upravičenec gotovo sme koristiti s spremenljivostjo zapuščinskega stanja do prisojila in pozneje do dospelosti. Vse to nas vodi do zaključka, da zavarovalni zahtevki ne sledi ureditvi plačilnih možnosti (§ 802 odz.), da se pred prisojilom naslanja na jamstvo zapuščine kot spremenljive količine, da pa se pozneje ravna po formalni strani jamstva dedičev na zunaj in pri tem abstrahira od meritorne strani plačilnih pogojev, tako da po prisojilu jamči dedič po načelu njegovega jamstva na zunaj, vendar način plačilnega jamstva — cum ali pro viribus hereditatis ali samo za obogatitev — ne vpliva na zavarovalno dolžnost. Ni mogel biti namen zakona, že pri začasni varnosti razčiščevati pogojev plačila, saj zavarovanje ni dano za komplikacijo pravnih odnošajev ampak za naglo zaščito in varnost. Inventarno pravo torej tudi po prisojilu ne zmanjšuje zavarovalne dolžnosti, kolikor ne usmerja omejitve jamstva, in dobrota inventarja, ki jo sicer uživa nepogojno priglášeni dedič, mu pri zavarovanju ne more hasniti. Dosledno temu se pravdni poskus, zvreči pravnomočno dovoljeno nepravdno zavarovanje do dospelosti volila, ne more utemeljevati z razlogi plačilnega jamstva. Če je samo zapuščinska imovina vir zavarovanja, se

zahtevk glede predmeta jamstva naravno ravna le po formalnem imovinskem stanju, kakor ga zapuščinski postopek izpričuje, preko tega pa vj ne more biti zabranjeno, da s pravdo izvojuje ugotovitev izvestne imovine kot zapuščinske, ki lahko aktivira njegovo v zapuščinskem postopku mogoče umetno zabrisano zahtevo na plačilo volila. V takem primeru se nepravdno zavarovanje volila ne da efektivirati.

Sklicanje upnikov, ki zmanjšuje plačilno jamstvo dediča, in delitev zapuščine po prisojilu nimata nobenega vpliva na zavarovanje kot začasni ukrep, ki materialno-pravnega plačilnega stanja ne more razčistiti. Če ni prišlo do prisojila ampak do iure crediti delitve, ukinja morebitno doseženo zavarovanje izročilni sklep, ker je sedaj dognano, da ni sklada za zavarovanje, in plačilno jamstvo ne more stopiti v moč. Slično izgubi z otvortvijo stečaja morebiti dobljeno zavarovanje svojo moč.

Unifikacija je šla mimo najbolj perečega vprašanja, po kateri poti naj išče vj zavarovanje. Da se zavarovanje po § 688 odz. na splošno zahteva lahko le s pravdo (torej po ip.), je v toliko netočno, ker praktično bistvo tega zavarovanja obstoji v ločitveni pravici, ki pa se po prisojilu ne da več uveljavljati. Ločitveno pravico zavarovalni zahtevk kot širši logično izključuje, ker pri ločitvi vj stvarnemu jamstvu zapuščine daje prednost pred osebnim, pri zavarovalni pravici pa narobe. Morebitno že doseženo ločitev je pri dovolitvi zavarovanja istočasno ukiniti.

Zaščitena so vsa volila zgoraj omenjene zasebnopravne karakteristike. Kolikor se tako pobarvani prednostni položaj volila pobija, odloča o tem kot čisto pravnem vprašanju nps. Pravna vprašanja načeloma rešuje nps. O tem, ali je na pr. konkretno volilo obče koristno, sodi torej nps in dosledno temu pritegne v odločitev s tem zavarovalni zahtevk pred prisojilom nase. Odločbe zps pravdnemu izidu ne prejudicirajo. Utemeljitev, da ima vj iskati zavarovanje vedno s tožbo, ker bi bil pred dospelostjo sicer na boljšem kakor pozneje, spregleda predvsem posebno prednost in cilj te pravne zaščite, pa tudi ni prodorne sklepčnosti, ker nastopi dospelost lahko že pred prisojilom in dobi zaščito samo vigilantni vj. Sicer je pa več kot na dlani, da se zavarovalna zaščita more doseči le z naglimi smotnimi koraki in da jo možnost dolgotrajne pravde zamori v kali. Če zavarovalna pravica splošni položaj vj izboljšuje in se v isti sapi daje zaščita pred in po prisvojuju v predpisih np., potem

smemo v taki naklonitvi že iz razloga procesne ekonomije spoznati tudi izraz atraktivne individualne pristojnosti nps za zavarovanje vobče. V tem prepričanju nas podpira tudi zakonska analogija: če je po formalnem stanju jasno, da volilo ne obstoji, ker n. pr. oporoka očividno že formalno ni veljavna, bo gotovo smel zavarovanje odkloniti zps sam, saj tudi on odklanja dedne izjave, ki ne morejo izkazati pravnega naslova. Zps sam presoja obrazloženost pobijanja dednega naslova pri njih tekmovanju. V tem primeru tudi sam odkloni upravo, če je dedni zahtevek predlagatelja uprave očitno neosnovan. Tosmerni procesni vidiki tudi za primer nečitnosti t. j. spornosti dejansko niso drugačni. Spornost načeloma ni ovira končnih odločb nps (§ 10 od. 2 np.). Da nam je z ozirom na tako zakonito stanje in svrho z a č a s n e g a varstva po čim ekonomsko-ekspeditivni poti dati prednost pristojnosti nps vobče, dokončno razbistri vprašanje dopolnitve zahtevka. Iz stvarnega bistva zavarovalne pravice logično sledi, najsi zakon o tem ne govori izrečno, da ima zavarovalni zavezanec v primeru sprememb ali razvrednotenja zavarovanja dati dodatno varnost, vsaj dokler dospelost še ni nastopila. Če bi to bilo mogoče samo s pravdo, bi bila varnost plačila težko dosegljiva. Zavarovanje je dano, da se elastično razplete, ne pa da se voliljemnikov položaj otežkoči, saj je tudi dovoljno sredstvo, da se zavrnejo poskusi, določno obrezuspešiti dospelost volila, ki ga materialno pravo in judikatura le s težavo tolmačita kot nastop dospelosti.

Način zavarovanja volil je lahko različen:

Prvenstveno se zavarovanja daje s sodnim položom, ki pa lahko nesmotrno obremenjuje sodišča skoz dolgo dobo. (Avstrijska novela ga je zato po preteku enega leta nadomestila z bančno vinkulirano hrambo). V dvomu je sodni polog plačilo, ne zavarovanje. Zato ima nps pri položitvi skrbeti, da se da jasna izjava.

Ne glede na polog se zoper plačilno nesposobnost prvenstveno naj da pravno-poslovno zavarovanje. Glede samopravnih oseb zadevno ni nobene druge omejitve kakor pravica, odklanjati zavarovanje preko mej zakonitega zavarovanja. Zato tudi za volila pobožne in občekoristne narave ni zahtevano „predpisno“ zavarovanje, pač pa sme tako zavarovanje izjemno zahtevati samopravni vj. Za nesamopravne vj velja, da se ne sme prekoračiti meja zakonitega zavarovanja. Če zakon sicer zahteva predpisno zavarovanje, ima v mislih zakonito varnost, a k o se zavarovanje daje

s hipoteko. Ali druge možne oblike zavarovanja s tem ne morejo biti izključene. Kako naj da na primer pred prisojilom zapuščina zavarovanje s hipoteko, če v zapuščini ni nepremičnin in jamči le zapuščinska imovina za zavarovanje? S položitvijo po § 1425 odz. se zavarovalnemu zahtevku gotovo lahko uspešno ubrani. Včasih zadošča vinkulacija, predznanba itd.: ročna zastava, poroštvo lahko doseže isti uspeh. Predpis § 123 od. 2 np. ima splošni pomen v tem smislu, da ima zakon v mislih navaden primer, ko zapuščina zadostuje za zavarovanje volil. Iz tega moramo zaključiti, da so dopustne vse dosegljive oblike zavarovanja, ki so po okolnostih primera sposobne doseči zakonski namen, predvsem seveda realne, po okolnosti pa tudi verbalne kavcije, le glede hipoteke je omejitev. V tem smislu se predpisno zavarovanje krije s pojmom zakonitega zavarovanja in toliko ima zavarovalni zavezanec tudi pravico, voliti obliko zavarovanja. Drugače je stvar zakonitega zastopstva in varstvenega odnosno zapuščinskega sodišča, da izbere ustrezajočo mero zavarovanja.

Sklep nps o zavarovanju je po § 19 np. izvršljiv, ker gre za nepokorščino. Izvršljivost s prisilnimi sredstvi nepravdne narave je priznavala že prejšnja praksa, ali vprašanje je bilo sporno. Ni torej dosegljiva samo s tem, da se odpravijo zadržki prisojila. Redno sredstvo te izvršbe bo prisilna hipoteka in premičninska izvršba, vnovčenje tako pridobljene zastave na tej osnovi je nedopustno.

Zavarovalni dedičevi dolžnosti stoji nasproti njegova pravica, zahtevati zavarovanje, če obstoji nevarnost potrebe sorazmernega odbitka (§ 692 odz.). Potreba odtegljaja se navadno dožene šele pri zapuščinski razpravi, ni pa izključeno, da se uveljavi že prej, ako bi nezadostnost zapuščine bila nedvomno ugotovljena in volilo dospelo že pred zapuščinsko razpravo. Ne bo torej šlo samo za dedičevo osebno pravico, glede katerega je osebno jamstvo že nastopilo, ampak bo smela to pravico uveljavljati tudi ležeča zapuščina po svojih zastopnikih. Zgodilo se bo to navadno z zadržbo, vendar način takega zavarovanja v zakonu ni določen. Kjer ga ne rešuje sporazum strank, ga rešuje pravdni sodnik. Sporazumna ugotovitev odtegljaja pri nesamoupravnih vj pa se dotika zaščitnega področja nps.

V. Glede vezane in tej enake imovine velja glede razpolagalne pravice zapustnika pri zavarovanju in sprejemnika tega zavarovanja na splošno isto kakor pri volilih. Koristi nadomestnega dediča varuje najprej ob-

vezna naprava inventarja, najsi bi ne šlo za osebo, ki je pod zaščito zakona. Obvezna postavitev substitucijskega sodnika za nerojenega nadomestnega dediča, tudi če bi starši živeli in bili poslovno sposobni, je samo procesni korak glede zakonitega zastopstva. Sicer je treba ločiti:

1) Zavarovanje nepremičninske imovine in zemljiškooknjižnih pravic je načelno obvezno za vse udeležence. Zgodi se z zemljiškooknjižnim „vpisom“, glede katerega oblikovanja veljajo predpisi zz. Lahko se pripeti, da pri stanju in realiziranju starih dolgov, katerih nasledstvo ne more prizadeti, za nadomestnega dediča ne preostane nič.

2. Zavarovanje premične imovine se načeloma ne dopušča. Izjeme: a) pupilarna varnost zavarovanja se zahteva pri izročitvi vezane premične imovine fiduciarju, če so nadomestni koristniki osebe ali ustanove, ki stoje pod posebno zaščito zakona. Tukaj se pupilarna varnost ne more dati iz ostale zapuščinske vezane imovine, dati jo mora dedič iz svojega in je ta oblika zavarovanja nepremakljiva. Mišljene so samo domače pravne razmere, mednarodni promet ureja § 24 in sl. np. b) Predpisno je zavarovati premično imovino, če nadomestni koristnik to zahteva. Tukaj ni nujno, da gre za pupilarno varnost, ker gre zavarovanje edino v korist samopravnega upravičenca. Predpisno zavarovanje je torej lahko vsako pravno poslovno zavarovanje, glede katerega zps pupilarne varnosti nima zahtevati, saj se iz vezane imovine ne more niti dati.

To zavarovanje se nanaša na nadomestno imovino, druge naredbe poslednje volje, ki so po predpisih materialnega prava po učinku enake fidejkomisarni nadomestitvi (na pr. nadomestna volila), užitek dediščine ali njenega dela in naročila, če je njih nadzorstvo v javnem interesu.

VI. Pogoje predpisanega zavarovanja nujnega deleža za nesvojepravne ali zaščitene osebe (§ 125 np.) presoja zps meritorno in samostojno (§ 29 np.), glede odprave tega prisojilnega zadržka sodeluje z zakonitim zastopnikom, do odprave zadržuje prisojilo. Siceršnja skrb zavarovanja spada v področje varstvenega sodišča.

VII. Iz službenosti varstvenih poslov v zvezi z načelom procesne ekonomije izvira nova dolžnost nps, ugotavljati odškodninsko odgovornost varuha nasproti varovancu v np. (§ 19 od. 4). To se redoma zgodi v končnem računu, ne more se pa več zgoditi v npp., če je varuh razrešen in račun položen. Odškodninska odgovornost nastane

v zvezi z vodstvom varuških poslov, po tem trenutku spada med „spore o varuških poslih“, o katerih sodi pravdni sodnik (§ 175 np.). Praktična vrednost nove ureditve se reducira tedaj na primer, da varuh še ni razrešen in očitvidno tudi na primer, kjer niti glede višine niti glede pravne dolžnosti odgovornosti ni spora, kajti varuh, ki zanemarja svoje dolžnosti, mora biti od varstvenega sodnika takoj odpuščen (§ 254 odz.). Če se to ni zgodilo in nastopi primer odškodninske odgovornosti, ima nps postaviti kolizijskega skrbnika (§ 270, 271 odz.), ki ima potem zastopati varovančeve interese nasproti varuhu. Samo z njegovim sodelovanjem mora ugotoviti nps škodo in njeno višino in je težišče ureditve odškodninske odgovornosti v mirni pridobitvi izvršilnega naslova. V posledici tega nastane potem vprašanje „potrebe in načina zavarovanja“. Če je varuh odstavljen in to se mora zgoditi, če bi zahtevano zavarovanje odklonil, potem se da zavarovanje doseči samo po splošnih pogojih ip.; če varuh še ni odstavljen, odloča glede potrebe in načina zavarovanja mnenje kolizijskega skrbnika, ne nps. Kolizijski skrbnik je v tem oziru zakoniti zastopnik in velja analogno tudi nasproti njemu, da spada presoja zakonitosti ne pa smotrnosti njegovih ukrepov v področje nps. Če bi nps sam dirigiral smotrnost upravnih korakov varuha ali zakonitega zastopstva, potem odškodninska odgovornost zakonitega zastopstva v tem okviru praktično ne more niti nastopiti, nevarno pa bi se povečala sodnikova civilna odgovornost. Kolikor gre za mirno ureditev t. j. soglasje o pravni dolžnosti odgovornosti, višini škode, potrebe in načinu zavarovanja, nimamo opravka z odrejenim zavarovanjem nps, ampak z dogovornim pravno-poslovnim zavarovanjem strank, glede katerega varstveni sodnik presoja edinole njegovo zakonitost glede zaščitenih oseb. Če mirna ureditev ni dosežena, je stališče kolizijskega skrbnika glede potrebe in načina zavarovanja za nps obvezno, ni pa obvezno glede presoje ali tako stališče kolizijskega skrbnika varuje varovančeve interese. Zato nps lahko skrbnika iz tega razloga odstavi. Če se n. pr. zaradi rekurza (§ 268, 280 odz.) odstavitev pravomočno zavrne, je nps na odklonilno stališče kolizijskega skrbnika vezan, vse dokaz, da sam ne more odrediti zavarovanja odškodninskih zahtevkov, nego da samo s svojim vplivom pri presoji zakonitosti ter poukom glede smotrnosti sodeluje, da se izpolnijo vse obličnosti veljavnega izvršilnega naslova, na osnovi katerega se lahko potem izposluje zakonito zavarovanje. „Odredba, da se ta odredba izvrši“, čim np. mate-

rialnopravnega položaja ni spremenil, torej ne more biti pritegnitev zastopniških ali varuških poslov v službeno področje nps, ni nikak nov tip začasnih odredb, nego službeno sodelovanje v varovančevem interesu, ko se daje materialnopravno zavarovanje in sicer realnih kavcij, ki jačajo terjatev glede izterljivosti.

VIII. Zavarovanje javnih dajatev stoji izven okvira zavarovanja zasebnih pravic, ki pa jih deloma ustvarja. Na posebno dolžnost, misliti na zavarovanje zapuščinskih pristojb in pri zapečatenju, kakor je to predpisoval prejšnji § 45 zapuščinskega patenta, naš zakon ni več opozoril, ker se zapečatenje praviloma ne izvrši, prevzel pa je prepoved prisojila, dokler niso dedne takse po smislu obstoječih posebnih predpisov plačane ali zavarovane. To je spoštovati tudi pri delnem prisojilu. Ti predpisi so glede pravne osnove vsebovani v uredbi o neodplatnih prenosih imovine (Sl. L. 1957 40/275). Način zavarovanja se določa v čl. 57. Načelno obstoji prepoved prisojila ali izročitev zapuščinske imovine inozemskim oblastvom ter zemljiškooknjižnih prenosov, preden dedne takse niso plačane ali popolnoma zavarovane. Pri tem uživa davčna uprava procesno stališče dominantne stranke. O plačilu dedne takse davčno oblastvo sodišče obvešča. Dokler sodišče o plačilu ni obveščeno, se smatra, da takse niso plačane. Zato mora pred prisojilom ali zemljiškooknjižnim prenosom ukreniti „ustrezno zavarovanje“ dedne takse, kar pomeni zavarovanje po posebnih obstoječih predpisih z ozirom na posamezni primer. Pri tem lahko ali stranke določijo del zapuščinske imovine kot zavarovanje dedne takse ali tudi imovine izven zapuščine ali pa lahko tudi sodišče samo smatra, da so dedne takse po stanju zapuščinske imovine zadostno zavarovane. V teh primerih sodišču ni treba čakati s prisojilom, ima pa zadevni sklep davčni upravi ne samo vročiti, ampak tudi naznaniti, kako in na katerih stvareh so takse zavarovane. Za prvi primer sodišče nima ingerence, za drugi primer presoja samostojno dejstvo in obseg zavarovanja, le glede višine takse je vezano na predpis davčne uprave, kateri je na razpolago, izpodbijati izdajo prisojila s pravnim sredstvom, če smatra da zavarovanje ni zadostno. Zapuščinsko sodišče tudi glede zemljiškooknjižnega prenosa ni ovirano, razen da zemljiškooknjižnih pravic ne sme prenesti brez istočasne vknjižbe zastavne pravice za dedne takse in vobče ne sme razpolagati z zapuščinsko imovino do višine dedne takse odnosno vsaj ne izpod $\frac{1}{5}$ zapuščinske imovine — procesualna zaplemba. Oporočna volja te vrste

zavarovanja ne more izključiti. Slična zavarovalna dolžnost nastopi po prisojilu, če se najde nova zapuščinska imovina.

* * *

Zavarovalna zaščita v npp. se, kakor vidimo, poslužuje različnih še precej neizklesanih oblik. Materialnopravni in procesni elementi zavarovanja so večkrat pomešani, kar uvršča take oblike nekako v sredino med procesne in materialno pravne tipe zavarovanja. Pomanjkanje sistematske predelave zavarovalnega zahtevka v pravnem sistemu vobče se na področju np. posebno kvarno občuti, ker ni dvoma, da vedno rastoče razgibanosti življenjskih prilik kličejo po občem elastičnem tipu začasnih zavarovalnih odredb nepravdne narave. S tako izpopolnitvijo široke oblasti nps bi se širše odprla tehnična pot za uspešnejšo ostvaritev širokogrudnih ciljev npp., ne glede da bi že obstoj manj na formalnosti vezanih možnosti zavarovanja sam blagodejno vplival pri prostovoljni ureditvi pravnih odnošajev, ki je končno prvenstveni cilj vsakega pravnega reda.

Prekočasno delo.

Dr. Lev Svetek,

(Nadaljevanje.)

Judikatura priznava torej soglasno značaj prekočasnega dela vsakemu preko zakonitega dnevnega maksimalnega delovnika opravljenemu delu. Glede trgovinskih in obrtnih podjetij, obseženih v min. ur. iz l. 1929, bi mogle zaradi nejasnega besedila uredbe nastati težkoče. Podobno kot § 8 z. z. d. omenja tudi uredba iz l. 1929 plačilo prekočasnega dela le pri nekaterih primerih (na prim. t. 1 in 2 čl. 25, dočim pri drugih (čl. 24 ter t. 3 in 4 čl. 25) tega ne stori. Vedeti pa je treba, da velja prisilna določba § 10 z. z. d. brezizjemno za vse maksimalne delovnike, ustanovljene v § 6 cit. zak., torej tudi za trgovinske in obrtne obrate, za katere je predviden v isti določbi 8 do 10 urni maksimalni delovnik po naravi in teži posla, (6. odst. § 6). Uredba, izdana na podstavi z. z. d. (7. odst. § 6), ima samo namen, ta načelno že postavljeni maksimalni delovnik za razne vrste trgovinskih in obrtnih obratov podrobneje precizirati. Ne gre torej, da bi se isti primeri iz zakona in uredbe različno obravnavali. S tem, da smo priznali značaj prekočasnega dela vsakemu preko zakonitega dnevnega maksimalnega